

การพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวจังหวัดกำแพงเพชร
สำหรับนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ
Tourism Route Development in Kamphaeng Phet
for Elderly Tourist

สุภาพรณ์ หมั่นหา¹, ชลธิชา แสงงาม^{2*}
Suphaporn Munha¹, Cholticha Sangngam^{2*}

¹ สาขาการท่องเที่ยวและการโรงแรม คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

¹ Tourism and Hotel, Faculty of Management Science, Kamphaeng Phet Rajabhat University

² สาขาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

² Business Computer, Faculty of Management Science, Kamphaeng Phet Rajabhat University

*Corresponding email: therain_4@hotmail.com

Received: 20 May 2021; Revised: 17 July 2021; Accepted: 19 July 2021

บทคัดย่อ

งานวิจัยครั้งนี้เป็นแบบผสมวิธี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการท่องเที่ยวที่เหมาะสมกับนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุในจังหวัดกำแพงเพชรดังนี้ 1) เพื่อศึกษาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดกำแพงเพชรที่เหมาะสมกับนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ 2) เพื่อศึกษาพฤติกรรมด้านการท่องเที่ยวของผู้สูงอายุในจังหวัดกำแพงเพชร 3) เพื่อศึกษาเส้นทางท่องเที่ยวที่เหมาะสมกับนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุในจังหวัดกำแพงเพชร 4) เพื่อประเมินเส้นทางท่องเที่ยวในจังหวัดกำแพงเพชรที่เหมาะสมกับนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ โดยเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเป็นแบบสอบถาม กับกลุ่มตัวอย่างจากกลุ่มผู้สูงอายุในจังหวัดกำแพงเพชร จำนวน 400 คน เพื่อศึกษาพฤติกรรมด้านการท่องเที่ยว การจัดการสนทนากลุ่ม กับกลุ่มภาคีที่เกี่ยวข้องด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดกำแพงเพชรโดยวิธีการสุ่มแบบเจาะจง จำนวน 13 คน เพื่อศึกษาเส้นทางท่องเที่ยวที่เหมาะสม และการทดลองกิจกรรม การท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ พร้อมแบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อเส้นทางท่องเที่ยวกับกลุ่มตัวแทนผู้สูงอายุในจังหวัดกำแพงเพชร จำนวน 30 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า แหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดกำแพงเพชรที่มีชื่อเสียง มีจำนวน 15 แห่ง เมื่อพิจารณาโดยใช้เกณฑ์การประเมินศักยภาพทั้ง 4 องค์ประกอบ ซึ่งมีแหล่งท่องเที่ยวที่ผ่านการประเมินจำนวน 11 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 73.33 เมื่อพิจารณาตามประเภทของแหล่งท่องเที่ยว ที่ผ่านเกณฑ์ การประเมินมากที่สุด คือ แหล่งท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติ จำนวน 5 แห่ง ประกอบด้วย อุทยานแห่งชาติคลองวังเจ้า อุทยานแห่งชาติแม่วังก์ อุทยานแห่งชาติคลองลาน เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาสนามเพรียง และบ่อน้ำพุร้อนพระร่วง ด้านพฤติกรรมการท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์การท่องเที่ยวเพื่อการพักผ่อน โดยลักษณะการท่องเที่ยว นิยมท่องเที่ยวเป็นแบบกลุ่มหรือหมู่คณะ ซึ่งลักษณะการจัดการเดินทางมีการเดินทางด้วยตนเอง และมีผู้ร่วมเดินทางเป็นครอบครัว/ญาติ โดยสถานที่ท่องเที่ยวที่นิยมคือ แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม เส้นทางท่องเที่ยวที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุ เป็นแหล่งท่องเที่ยว

ประเภทโบราณสถาน/ประวัติศาสตร์ รวมถึงบ่อน้ำพุร้อนพระร่วง ซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ส่งเสริมสุขภาพของผู้สูงอายุ และตลาดย้อนยุคนครชุม จากผลการประเมินเส้นทางการท่องเที่ยวในจังหวัดกำแพงเพชร ที่เหมาะสมกับนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ ซึ่งได้ประเมินความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุที่มีต่อเส้นทางท่องเที่ยวในจังหวัด พบว่าระดับความพึงพอใจของผู้สูงอายุที่มีต่อด้านสถานที่ท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยสูงสุดรองลงมา คือ ด้านเส้นทางการท่องเที่ยว

คำสำคัญ: การพัฒนาเส้นทางการท่องเที่ยว, นักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ, แหล่งท่องเที่ยว

ABSTRACT

This research was a mixed method study. It focuses on tourism in Kamphaeng Phet for elderly tourists. The study's purposes were to 1) survey the potential of tourist attractions, 2) investigate the behaviors of elderly tourists, 3) study tourism routes, and 4) assess the tourism routes. The participants and data collection methods were distributing tourist attraction questionnaires to 400 elderly people, conducting focus group interviews with 13 tourism party representatives, and investigating 30 elderly tourists' satisfaction from questionnaires. The statistics were frequency, percentage, mean, and standard deviations. The research found that there were 15 tourist attractions in Kamphaeng Phet. Based on the four potential criteria, 11 tourist attractions were accepted with 73.33%.

The top five tourist sites were Khlong Wang Chao National Park, Mae Wong National Park, Khlong Lan National Park, Khaosanamprieng Wildlife Sanctuary, and Phra Ruang Hot Springs. Most elderly tourists' travel purpose was for leisure in groups. They arranged and organized the trips by themselves and travelled with their family members or relatives. The highest average was the elderly satisfaction on tourist attractions, particularly the cultural and historical sites: Phra Ruang Hot Spring and Nakhon Chum local market. They were also satisfied with the tourism routes.

Keywords: Tourism Route Development, Elderly Tourist, Tourist Attraction

บทนำ

ประเทศไทยมีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางอายุของประชากร เมื่อจำแนกประชากรออกเป็นกลุ่มอายุ 3 กลุ่มใหญ่ ๆ คือ วัยเด็ก (อายุน้อยกว่า 15 ปี) วัยแรงงาน (อายุ 15 – 59 ปี) และวัยสูงอายุ (อายุ 60 ปีขึ้นไป) จะเห็นได้ว่า ในระหว่างปี พ.ศ.2553 – พ.ศ.2583 สัดส่วนของประชากรวัยเด็กและวัยแรงงาน มีแนวโน้มลดลง ในขณะที่สัดส่วนของประชากรสูงอายุ มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องในปี พ.ศ.2558 ประชากรไทยมีจำนวน 65.1 ล้านคน ในจำนวนนี้เป็นประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไป 11 ล้านคน หรือคิดเป็นร้อยละ 16 ของประชากรทั้งหมด โดยประเทศไทยได้กลายเป็นสังคมสูงวัยมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2548คือ มีสัดส่วนประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไปสูงถึงร้อยละ 10 ประชากรสูงวัยกำลังเพิ่มขึ้นด้วยอัตราที่

เร็วมากคือ สูงกว่าร้อยละ 4 ต่อปี ในขณะที่ประชากรรวมเพิ่มขึ้นด้วยอัตราเพียงร้อยละ 0.5 เท่านั้น ตามการคาดประมาณประชากรของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ประเทศไทยจะกลายเป็นสังคมสูงวัยอย่างสมบูรณ์ คือมีสัดส่วนประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไปสูงถึงร้อยละ 20 ในปี พ.ศ.2564 และจะเป็นสังคมสูงวัยระดับสุดยอดเมื่อมีสัดส่วนประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไปสูงถึงร้อยละ 28 ในปี พ.ศ.2574 (มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย, 2559) ซึ่งเป็นผลจากการที่ประเทศไทยประสบผลสำเร็จในนโยบายด้านประชากรและการวางแผนครอบครัว ทำให้อัตราเกิดลดลงอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้แล้วความก้าวหน้าทางการแพทย์ สาธารณสุข รวมถึงเทคโนโลยีต่าง ๆ ที่เข้ามามีบทบาททำให้ประชากรสามารถมีอายุยืนยาวขึ้น ส่งผลให้โครงสร้างประชากรของประเทศไทยเกิดเปลี่ยนแปลงไป จนนำไปสู่โครงสร้างแบบผู้สูงอายุ หรืออาจกล่าวได้ว่า ประเทศไทยเป็นประเทศหนึ่งในอาเซียนที่เข้าสู่ การเป็นสังคมสูงวัย (Aging Society) จึงส่งผลกระทบต่อสถานะทางสังคมและเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศ ทำให้ต้องมีการจัดระบบการดูแลผู้สูงอายุในระยะยาวให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี ทั้งเรื่องการจัดสรรทรัพยากรต่าง ๆ ที่มีอยู่อย่างจำกัด การจัดสรรสวัสดิการที่จำเป็นสำหรับผู้สูงอายุ รวมทั้งการบริการ ทางการแพทย์ ที่จำเป็นในระยะยาว (กลุ่มสถิติประชากร, 2560) ปัจจุบันมีกฎหมายที่ให้การรับรองสิทธิของผู้สูงอายุเป็นการเฉพาะซึ่งมีชื่อว่าพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ.2546 สาระของกฎหมายนี้ได้กำหนดความหมายของผู้สูงอายุ หมายถึงบุคคลซึ่งมีอายุเกินหกสิบปีบริบูรณ์ขึ้นไปและมีสัญชาติไทยซึ่งในกฎหมายใช้คำว่า สิทธิผู้สูงอายุให้มีสิทธิให้ได้รับความคุ้มครอง การส่งเสริมและสนับสนุนใน ด้านต่าง ๆ เช่น สิทธิได้รับการอำนวยความสะดวกและความปลอดภัยโดยตรงแก่ผู้สูงอายุในอาคาร สถานที่ ยานพาหนะ หรือการบริการสาธารณะอื่น ๆ โดยเฉพาะในแหล่งท่องเที่ยวตามโบราณสถาน จะต้องให้ความสำคัญแก่นักท่องเที่ยวผู้สูงอายุอย่างมาก (จักรกฤษณ์ แสนพรหม, 2556)

ประเทศไทยเป็นประเทศหนึ่งของโลกที่มีทรัพยากรการท่องเที่ยวอยู่หลากหลายประเภทตั้งแต่ความงามหรือความโดดเด่นของธรรมชาติทั้งทางบกและชายฝั่งทะเล ความวิจิตรของศิลปะและความเก่าแก่ทางประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ไปจนถึงวิถีชีวิตชุมชนชนบทในภูมิภาคต่าง ๆ กอปรกับความเป็นคนไทยที่มีจิตใจโอบอ้อม เอื้อเฟื้อและเป็นมิตร จึงทำให้ประเทศไทยมีภาพลักษณ์โดยรวมเป็นที่ชื่นชอบและกล่าวถึงของชาวโลกมาเป็นเวลาช้านาน ดังนั้น อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวจึงเป็นอุตสาหกรรมที่มีความสำคัญต่อประเทศไทยเป็นอย่างมาก เป็นอุตสาหกรรมที่สร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคม เนื่องจากเป็นอุตสาหกรรมที่สามารถสร้างรายได้ให้แก่ประเทศได้เป็นจำนวนมาก และก่อให้เกิดการหมุนเวียนและการกระจายรายได้ไปสู่ภูมิภาคอื่น ๆ มีการสร้างงานสร้างอาชีพ และยังเป็นการกระจายรายได้อย่างแท้จริง

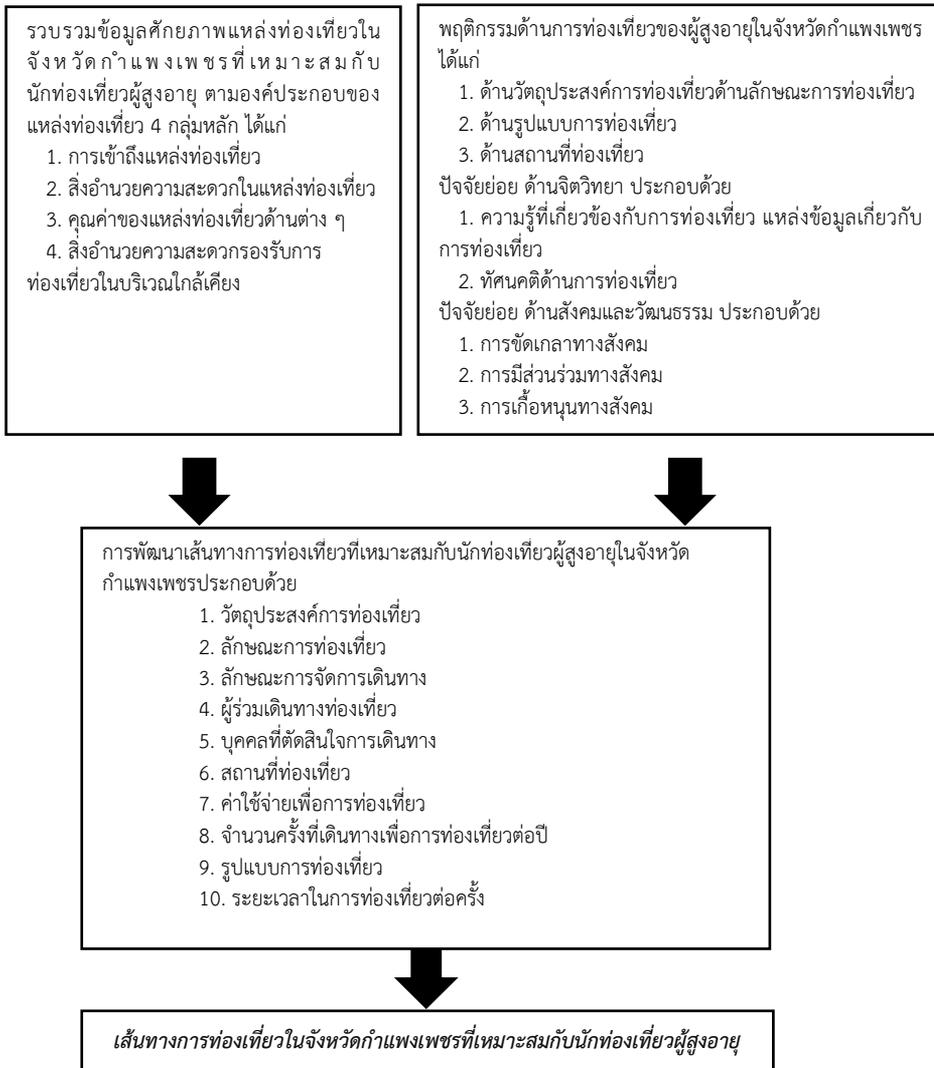
จังหวัดกำแพงเพชรอยู่ทางภาคเหนือตอนล่างของประเทศไทย ทางทิศเหนือและทิศใต้ของจังหวัดเป็นที่ราบ ทางทิศตะวันตกเป็นภูเขาสลับซับซ้อนและเป็นต้นน้ำของลำธารต่าง ๆ เช่น คลองสวนหมากคลองวังเจ้า คลองขลุง และคลองแขยง ซึ่งจะไหลลงสู่แม่น้ำปิง ที่เป็นแม่น้ำสำคัญที่ไหลผ่านกลางพื้นที่ของจังหวัดตั้งแต่เหนือสุดจนถึงใต้สุด จังหวัดกำแพงเพชรมีพื้นที่ 8,607.5 ตารางกิโลเมตร แบ่งการปกครองออกเป็น 11 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมืองกำแพงเพชร อำเภอบางบาล อำเภอบางกรวย อำเภอบางทราย อำเภอบางระจัน อำเภอบึงสามัคคี อำเภอคลองขลุง อำเภอพรานกระต่ายอำเภอไทรงาม อำเภอคลองลาน อำเภอลานกระบือ อำเภอปางศิลาทอง อำเภอทรายทองวัฒนา อำเภอโกสัมพีนคร และอำเภอบึงสามัคคี แต่ละอำเภอมิแหล่งท่องเที่ยวที่หลากหลายทั้งทางด้านประวัติศาสตร์และธรรมชาติ ซึ่งยุทธศาสตร์ของจังหวัดมีการส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติและประวัติศาสตร์และได้มีการยกระดับคุณภาพและปัจจัยพื้นฐาน และการให้บริการด้านการท่องเที่ยว ถือว่าเป็นแรงผลักดันให้เกิดการท่องเที่ยวในจังหวัดกำแพงเพชร

จากสถานการณ์ข้างต้น ผู้สูงอายุเป็นกลุ่มนักท่องเที่ยวที่น่าจะให้ความสำคัญ เนื่องจากมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้นทุกปี และนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุนั้นจะมีรูปแบบและพฤติกรรมท่องเที่ยวที่แตกต่างจากนักท่องเที่ยวทั่วไป คือ นักท่องเที่ยวผู้สูงอายุเน้นการท่องเที่ยวและบริการที่มีคุณภาพดี ให้ความสำคัญกับความพึงพอใจเป็นหลัก มีศักยภาพสูงในการบริโภค ขณะเดียวกันต้องคำนึงถึงความมั่นใจด้านความปลอดภัย ความมั่นใจด้านบริการ ใส่ใจดูแลสุขภาพที่ดี เลือกกิจกรรมที่เหมาะสมกับวัยและสุขภาพ เนื่องจากผู้สูงอายุมักมีข้อจำกัดในการท่องเที่ยวมากกว่าวัยหนุ่มสาว ดังนั้น การพัฒนาเส้นทางการท่องเที่ยวที่มีความเหมาะสมและตรงกับความต้องการของผู้สูงอายุ จึงมีความจำเป็นอย่างมาก ที่จะทำการศึกษาวิจัย เรื่องการพัฒนาเส้นทางการท่องเที่ยวจังหวัดกำแพงเพชร สำหรับนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุเพื่อเพิ่มศักยภาพของการท่องเที่ยวให้มีความยั่งยืน และสร้างความปลอดภัยให้กับกลุ่มนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ จะส่งผลให้มูลค่าทางการท่องเที่ยวสูงขึ้นและรายได้ทางการท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดกำแพงเพชรที่เหมาะสมกับนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ
2. เพื่อศึกษาพฤติกรรมด้านการท่องเที่ยวของผู้สูงอายุในจังหวัดกำแพงเพชร
3. เพื่อศึกษาเส้นทางการท่องเที่ยวที่เหมาะสมกับนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุในจังหวัดกำแพงเพชร
4. เพื่อประเมินความพึงพอใจที่มีต่อเส้นทางการท่องเที่ยวในจังหวัดกำแพงเพชรที่เหมาะสมกับนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

1.1.1 การศึกษาพฤติกรรมนักท่องเที่ยวของผู้สูงอายุ กำหนดประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้สูงอายุในจังหวัดกำแพงเพชร จำนวน 155,467 คน (กลุ่มสถิติประชากร, 2560)

1.1.2 การศึกษาแนวทางการพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวที่เหมาะสมกับนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุในจังหวัดกำแพงเพชร กำหนดประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ภาคีที่เกี่ยวข้องด้านการท่องเที่ยว

ของจังหวัดกำแพงเพชร ประกอบด้วย สำนักงาน การท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดกำแพงเพชร องค์กรบริหารส่วนจังหวัดกำแพงเพชร สำนักงานเทศบาลเมืองกำแพงเพชร สื่อมวลชน และตัวแทนผู้สูงอายุ

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

1.2.1 การศึกษาพฤติกรรมนักท่องเที่ยวของผู้สูงอายุ กำหนดประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้สูงอายุในจังหวัดกำแพงเพชร โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามสูตรของ Taro Yamane (สิน พันธุ์พินิจ, 2547) ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 และค่าความคลาดเคลื่อน +5% จำนวน 400 คน

1.2.2 การศึกษาแนวทางการพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวที่เหมาะสมกับนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุในจังหวัดกำแพงเพชร ได้แก่ ภาครัฐที่เกี่ยวข้องด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดกำแพงเพชรจำนวน 13 คน โดยวิธีการสุ่มแบบเจาะจง จากตำแหน่งบริหาร หัวหน้างานที่มีประสบการณ์การทำงาน

1.2.3 การศึกษาแนวทางการพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวที่เหมาะสมกับนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุในจังหวัดกำแพงเพชร ได้แก่ ตัวแทนนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุในจังหวัดกำแพงเพชร ได้จาก การสนทนากลุ่ม ร่วมทดลองกิจกรรมการท่องเที่ยวในเส้นทางท่องเที่ยว จำนวน 30 คน จากชมรมผู้สูงอายุในจังหวัดกำแพงเพชร

2. ขอบเขตเนื้อหา

2.1 องค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยว 4 กลุ่มหลัก ได้แก่ การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว สิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว คุณค่าของแหล่งท่องเที่ยวด้านต่าง ๆ และสิ่งอำนวยความสะดวกรองรับการท่องเที่ยวในบริเวณใกล้เคียง

2.2 พฤติกรรมด้านการท่องเที่ยวของผู้สูงอายุในจังหวัดกำแพงเพชร ได้แก่ ด้านวัตถุประสงค์การท่องเที่ยวด้านลักษณะการท่องเที่ยว ด้านรูปแบบการท่องเที่ยว ด้านสถานที่ท่องเที่ยว รวมถึงปัจจัยย่อย ด้านจิตวิทยา ประกอบด้วย ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว แหล่งข้อมูลเกี่ยวกับการท่องเที่ยวและทัศนคติด้านการท่องเที่ยว ปัจจัยย่อย ด้านสังคมและวัฒนธรรม ประกอบด้วย การขัดเกลาทางสังคม การมีส่วนร่วมทางสังคมและการเกื้อหนุนทางสังคม

2.3 เส้นทางท่องเที่ยวที่เหมาะสมกับนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุในจังหวัดกำแพงเพชร

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย

3.1 แบบประเมิน ศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวที่เหมาะสมกับนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ ที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นโดยการศึกษาจากเอกสารและผลงานการวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

3.2 แบบสอบถาม (Questionnaires) ที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นโดยการศึกษาจากเอกสารและผลงานการวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

3.3 การจัดการสนทนากลุ่ม (Focus Group) เพื่อทำการสนทนากับกลุ่มภาคีที่เกี่ยวข้องด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดกำแพงเพชร และตัวแทนผู้สูงอายุ

3.4 การทดลองกิจกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ

3.5 แบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อเส้นทางท่องเที่ยวในจังหวัดกำแพงเพชร

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลวัตถุประสงค์ที่ 1 ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบประเมิน แหล่งท่องเที่ยวที่เหมาะสมกับนักท่องเที่ยวในการลงพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวทั้ง 15 แห่ง ในการวิเคราะห์

4.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณจากแบบสอบถามในวัตถุประสงค์ที่ 2 จากกลุ่มตัวอย่าง 400 คน ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณและ ใช้การวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ในรูปของค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percent) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviations) ประกอบคำอธิบายจากตาราง และวิเคราะห์เนื้อหาสำหรับคำถามปลายเปิดที่แสดงข้อคิดเห็น

4.3 การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ ในวัตถุประสงค์ที่ 3 จากการสนทนากลุ่ม โดยใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

4.4 การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณจากแบบสอบถามในวัตถุประสงค์ที่ 4 จากแบบสอบถามความพึงพอใจ ใช้การวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ในรูปของค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percent) และ การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพจากการทดลองกิจกรรม

ผลการวิจัย

ศึกษาภาพแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดกำแพงเพชรที่เหมาะสมกับนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ ผลการศึกษาศึกษาภาพแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดกำแพงเพชรซึ่งรวบรวมข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดกำแพงเพชร โดยทำการศึกษาจากข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ที่รวบรวมข้อมูลจากเอกสารวิชาการที่มีเก็บรวบรวมไว้แล้ว เว็บไซต์ต่าง ๆ และการลงสำรวจพื้นที่ ซึ่งเนื้อหาข้อมูลมีรายละเอียดเกี่ยวกับชื่อ ที่ตั้ง ลักษณะของแหล่งท่องเที่ยว การเดินทางเข้าถึงสิ่งอำนวยความสะดวก พบว่า แหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดกำแพงเพชรที่มีชื่อเสียงมีจำนวน 15 แหล่ง ได้แก่ 1) ศาลพระอิศวร 2) วัดปราสาท 3) พิพิธภัณฑสถานกำแพงเพชรเฉลิมพระเกียรติ (เรือนไทย) 4) ศูนย์เรียนรู้การทำพระเครื่อง 5) บ่อน้ำพุร้อนพระร่วง 6) วัดพระบรมธาตุนครชุม 7) ตลาดย้อนยุคนครชุม 8) อุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร 9) พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ กำแพงเพชร 10) อุทยานแห่งชาติคลองวังเจ้า 11) อุทยานแห่งชาติแม่วงก์ 12) อุทยานแห่งชาติคลองลาน 13) เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาสนามเพรียง 14) ศาลหลักเมือง และ 15) แก่งเกาะใหญ่ เมื่อนำมาจำแนกประเภทของแหล่งท่องเที่ยวแล้วสามารถแบ่งออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่ 1) แหล่งท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติ ประกอบด้วย อุทยานแห่งชาติคลองวังเจ้า อุทยานแห่งชาติ แม่วงก์ อุทยานแห่งชาติคลองลาน เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาสนามเพรียง แก่งเกาะใหญ่ และบ่อน้ำพุร้อนพระร่วง 2) แหล่งท่องเที่ยวประเภทโบราณสถาน/ประวัติศาสตร์ ประกอบด้วย ศาลพระอิศวร วัดปราสาท พิพิธภัณฑสถานกำแพงเพชรเฉลิมพระเกียรติ (เรือนไทย) วัดพระบรมธาตุนครชุม อุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร ศาลหลักเมือง และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ กำแพงเพชร 3) แหล่งท่องเที่ยวประเภท วิถีชุมชน/ประเพณี/วัฒนธรรม ประกอบด้วย ศูนย์เรียนรู้การทำพระเครื่อง และตลาดย้อนยุคนครชุม

ตารางที่ 1 ผลประเมินศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวที่เหมาะสมกับนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ

ประเภทแหล่งท่องเที่ยว	จำนวนทั้งหมด	จำนวนที่ผ่านเกณฑ์การประเมิน	ร้อยละ
ธรรมชาติ	6	5	83.33
โบราณสถาน/ประวัติศาสตร์	7	5	71.43
วิถีชุมชน/ประเพณี/วัฒนธรรม	2	1	50.00
รวม	15	11	73.33

แหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดกำแพงเพชรจากตารางที่ 1 นำมาพิจารณาคัดกรองโดยใช้เกณฑ์การประเมินแบ่งออกเป็น 4 องค์ประกอบ ได้แก่ การเดินทางเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว สิ่งอำนวยความสะดวกภายในแหล่งท่องเที่ยว คุณค่าของแหล่งท่องเที่ยว และสิ่งบริการรองรับการท่องเที่ยวในบริเวณใกล้เคียง ผลการศึกษาพบว่า มีแหล่งท่องเที่ยวที่ผ่านการประเมิน จำนวน 11 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 73.33 เมื่อพิจารณาตามประเภทของแหล่งท่องเที่ยว พบว่า แหล่งท่องเที่ยวที่ผ่านเกณฑ์การประเมินมากที่สุดคือ แหล่งท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติ จำนวน 5 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 83.33 ประกอบด้วย อุทยานแห่งชาติคลองวังเจ้า อุทยานแห่งชาติแม่วงก์ อุทยานแห่งชาติคลองลาน เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาสนามเพรียง และบ่อน้ำพุร้อนพระร่วง รองลงมา ได้แก่ แหล่งท่องเที่ยวประเภทโบราณสถาน/ประวัติศาสตร์ จำนวน 5 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 71.43 ประกอบด้วย พิพิธภัณฑสถานกำแพงเพชรเฉลิมพระเกียรติ (เรือนไทย) วัดพระบรมธาตุนครชุม อุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร ศาลหลักเมือง และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ กำแพงเพชร และ แหล่งท่องเที่ยวที่ผ่านเกณฑ์น้อยที่สุดคือ แหล่งท่องเที่ยวประเภทวิถีชุมชน/ประเพณี/วัฒนธรรม จำนวน 1 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 50.00 ประกอบด้วย ตลาดย้อนยุคนครชุม

พฤติกรรมด้านการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุในจังหวัดกำแพงเพชร ผลการศึกษา

ส่วนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม เพศของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งเป็นผู้สูงอายุมีสัดส่วนใกล้เคียงกันโดยเป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 56.00 และเป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 44.00 โดยมีช่วงอายุ 60 – 64 ปี มากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 41.25 อยู่ในมีสถานภาพสมรสมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 60.00 ส่วนระดับการศึกษาส่วนใหญ่มีการศึกษาต่ำกว่าระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 73.00 โดยไม่ได้ประกอบอาชีพมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 32.75 มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่า 10,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 46.00 ส่วนใหญ่มีสุขภาพแข็งแรง คิดเป็นร้อยละ 77.75 พร้อมทั้งส่วนใหญ่ไม่มีภาระครอบครัว คิดเป็นร้อยละ 60.25

ส่วนที่ 2 ปัจจัยด้านจิตวิทยาในภาพรวม ผลการสำรวจกลุ่มตัวอย่างผู้สูงอายุที่ตอบแบบสอบถามในปัจจัยด้านจิตวิทยา พบว่า ประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวและทัศนคติด้านการท่องเที่ยวมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก (\bar{X} = 3.88)

ส่วนที่ 3 ปัจจัยด้านสังคมและวัฒนธรรม ผลการสำรวจกลุ่มตัวอย่างผู้สูงอายุที่ตอบแบบสอบถามในปัจจัยด้านสังคมและวัฒนธรรมพบว่า ประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ การชดเชลา ทางสังคม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก (\bar{X} = 4.06)

ตารางที่ 2 จำนวนและร้อยละของพฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ

พฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ จำนวน 400 คน	จำนวน	ร้อยละ
วัตถุประสงค์การท่องเที่ยว		
เพื่อการพักผ่อน	98	24.50
เพื่อความสนุกสนาน	61	15.25
เพื่อความบันเทิง	48	12.00
เพื่อศึกษาวัฒนธรรม	66	16.50
เพื่อสนองความสนใจพิเศษของตนเอง	75	18.75
เพื่อการศึกษาและวิจัย	28	7.00

พฤติกรรมกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ จำนวน 400 คน	จำนวน	ร้อยละ
เพื่อเป้าหมายทางธุรกิจ	24	6.00
ลักษณะการท่องเที่ยว		
แบบกลุ่มหรือหมู่คณะ	286	71.50
แบบเดี่ยวหรืออิสระ	84	21.00
แบบซื้อโปรแกรมการท่องเที่ยว	30	7.50
ลักษณะการจัดการเดินทาง		
ตนเอง	184	46.00
ที่ทำงาน	90	22.50
บริษัทนำเที่ยวจัดการให้ทั้งหมด	74	18.50
บริษัทนำเที่ยวจัดการให้บางส่วน	52	13.00
ผู้ร่วมเดินทางท่องเที่ยว		
คนเดียว	28	7.00
ครอบครัว/ญาติ	181	45.25
เพื่อน	53	13.25
คูรัก	115	28.75
บริษัทหรือที่ทำงาน	23	5.75
บุคคลที่ตัดสินใจการเดินทาง		
ตนเอง	82	20.50
ครอบครัว/ญาติ	148	37.00
เพื่อน	46	11.50
คูรัก	102	25.50
บริษัทหรือที่ทำงาน	22	5.50
สถานที่ท่องเที่ยว		
แหล่งธรรมชาติ	145	36.25
แหล่งวัฒนธรรม	147	36.75
ตามความสนใจพิเศษ เช่น การส่งเสริมสุขภาพ การชมกีฬา การประชุม เป็นต้น	108	27.00
ค่าใช้จ่ายเพื่อการท่องเที่ยว		
ค่าเข้าชมแหล่งท่องเที่ยว	46	11.50
ค่าเดินทาง	86	21.50
ค่าที่พัก	46	11.50
ค่าอาหาร	164	41.00
ค่าบริการจัดทัวร์	26	6.50
ค่าของที่ระลึก	32	8.00
จำนวนครั้งที่เดินทางเพื่อการท่องเที่ยวต่อปี		

พฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ จำนวน 400 คน	จำนวน	ร้อยละ
เดินทางท่องเที่ยว 1 ครั้ง	120	30.00
เดินทางท่องเที่ยว 2 – 3 ครั้ง	68	17.00
เดินทางท่องเที่ยว 4 – 5 ครั้ง	98	24.50
เดินทางท่องเที่ยวมากกว่า 5 ครั้ง	114	28.50
รูปแบบการท่องเที่ยว		
ท่องเที่ยวภายในประเทศ	365	91.25
ท่องเที่ยวในต่างประเทศ	35	8.75
ช่วงเวลาการเดินทางท่องเที่ยว		
วันจันทร์ – วันศุกร์	16	4.00
วันเสาร์- วันอาทิตย์	178	44.50
วันหยุดนักขัตฤกษ์	206	51.50
ระยะเวลาในการท่องเที่ยวต่อครั้ง		
ท่องเที่ยว 1 วัน – 2 วัน	189	47.25
ท่องเที่ยว 3 วัน – 4 วัน	109	27.25
ท่องเที่ยว 5 วัน – 1 สัปดาห์	51	12.75
ท่องเที่ยวมากกว่า 1 สัปดาห์	51	12.75

ส่วนที่ 4 จากตารางที่ 2 ผลการสำรวจ พฤติกรรมการท่องเที่ยวของผู้สูงอายุ ส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์เพื่อการพักผ่อน คิดเป็นร้อยละ 22.00 ลักษณะการท่องเที่ยวนิยมท่องเที่ยวเป็นแบบกลุ่มหรือหมู่คณะ คิดเป็นร้อยละ 71.50 ซึ่งลักษณะการจัดการเดินทางส่วนใหญ่จัดด้วยตนเอง คิดเป็นร้อยละ 46.00 และมีผู้ร่วมเดินทางเป็นครอบครัว/ญาติ คิดเป็นร้อยละ 45.25 บุคคลที่ตัดสินใจการเดินทางส่วนใหญ่เป็นครอบครัว/ญาติ คิดเป็นร้อยละ 37.00 โดยสถานที่ท่องเที่ยวที่นิยมคือ แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม คิดเป็นร้อยละ 36.75 ค่าใช้จ่ายเพื่อการท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นค่าอาหาร คิดเป็นร้อยละ 41.00 ซึ่งส่วนใหญ่เดินทางเพื่อการท่องเที่ยว จำนวน 1 ครั้งต่อปี คิดเป็นร้อยละ 30.00 โดยเป็นการท่องเที่ยวภายในประเทศมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 91.25 และนิยมเดินทางท่องเที่ยวในวันหยุดนักขัตฤกษ์ คิดเป็นร้อยละ 51.50 มีระยะเวลาในการท่องเที่ยว 1 – 2 วันต่อครั้ง คิดเป็นร้อยละ 47.25

เส้นทางการท่องเที่ยวที่เหมาะสมกับนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุในจังหวัดกำแพงเพชร ผลการศึกษาจากการสนทนากลุ่ม (Focus Group) กลุ่มภาคีที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวของจังหวัดกำแพงเพชร ได้แก่ 1) หน่วยงานภาครัฐ ประกอบด้วย สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดกำแพงเพชร องค์การบริหารส่วนจังหวัดกำแพงเพชร สำนักงานเทศบาลเมืองกำแพงเพชร 2) สื่อมวลชนในจังหวัดกำแพงเพชร 3) ตัวแทนผู้สูงอายุ ซึ่งเป็นผู้ที่สามารถให้ข้อมูลเกี่ยวกับเส้นทางการท่องเที่ยวที่เหมาะสมกับนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุได้ โดยใช้วิธีการสุ่มแบบเจาะจงได้ผลการศึกษา ดังนี้

1. ภาคีทั้งหน่วยงานภาครัฐและสื่อมวลชน ได้นำเสนอสถานที่ท่องเที่ยวที่เหมาะสมกับนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ ได้แก่ บ่อน้ำพุร้อนพระร่วง ซึ่งจากการประเมินศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวได้แสดงให้เห็นว่า บ่อน้ำพุร้อนพระร่วง มีความพร้อมในการรองรับนักท่องเที่ยวโดยเฉพาะอย่างยิ่ง กลุ่ม

นักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ การเดินทางสะดวก มีป้ายบอก มีห้องน้ำเพียงพอ อีกทั้งแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ เป็นแหล่งท่องเที่ยวเหมาะสมสำหรับกลุ่มผู้สูงอายุ เนื่องจากการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพเป็นการท่องเที่ยว เพื่อส่งเสริมสุขภาพ ตลอดจนบำบัดรักษาฟื้นฟูสุขภาพ เช่น การนั่งสมาธิ การฝึกโยคะ การฝึกไทเก๊ก การ อาบน้ำแร่ การนวดแผนโบราณ การรับประทานสมุนไพร การรับประทานอาหารเพื่อสุขภาพและ การ พักผ่อนในที่ที่มีอากาศบริสุทธิ์ใกล้ธรรมชาติมากขึ้น ซึ่งสถานที่ท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในจังหวัด กำแพงเพชร คือ บ่อน้ำพุร้อนพระร่วง พร้อมทั้งกิจกรรมให้บริการการท่องเที่ยวเพื่อรักษาสุขภาพ ได้แก่ การแช่เท้าในบ่อน้ำพุร้อน การอาบน้ำแร่จากบ่อน้ำพุร้อน การแช่ตัวจากบ่อน้ำพุร้อน เป็นต้น และได้ให้ ความเห็นเพิ่มเติมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมว่าน่าจะเป็นอีกทางเลือกให้กับผู้สูงอายุ ตลอดจนแหล่ง ท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ คือ อุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร ที่ได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นมรดกโลก โดย UNESCO เนื่องจากแหล่งท่องเที่ยวอยู่ไม่ไกลจากตัวเมือง และมีศูนย์บริการข้อมูลเจ้าหน้าที่ นอกจากนี้ ยังมีการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเพื่อส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยว เช่น การปฏิบัติ ธรรมในวันพระ ณ ศาลาบริเวณหน้าวัดพระสี่อิริยาบถ และได้นำเสนอว่า เห็นด้วยกับการพัฒนาเส้นทาง แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดกำแพงเพชรสำหรับผู้สูงอายุที่มีความสำคัญ เพราะวัยของประชากรกำลังเข้าสู่ วัยสูงอายุอย่างต่อเนื่อง กลุ่มของนักท่องเที่ยวจะเกิดการเปลี่ยนแปลงไปตามสภาพสังคม

2. ตัวแทนนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ เห็นว่า การพัฒนาเส้นทางแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัด กำแพงเพชรสำหรับผู้สูงอายุเป็นเรื่องสำคัญที่ช่วยให้กลุ่มนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุมีความสะดวกใน การเดินทางท่องเที่ยวไปในแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ของจังหวัดกำแพงเพชร ตัวแทนนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุได้ นำเสนอแหล่งท่องเที่ยวที่มีกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวในหลายรูปแบบและเหมาะสมกับนักท่องเที่ยว ผู้สูงอายุ ได้แก่

2.1 ตลาดย้อนยุคนครชุม มีกิจกรรมนันทนาการสำหรับผู้สูงอายุ อาทิ ไร่วางย้อนยุค ชมตลาดย้อนยุค เลือกชิมอาหารโบราณ

2.2 พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ กำแพงเพชร เนื่องจากมีห้องนิทรรศการจัดแสดง ประวัติความเป็นมาของจังหวัดตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน และเป็นอาคารจัดแสดงในร่ม อากาศไม่ร้อนการ เดินทางสะดวก

2.3 บ่อน้ำพุร้อนพระร่วง มีกิจกรรมให้บริการการท่องเที่ยวเพื่อสุขภาพ ได้แก่ การแช่ เท้าในบ่อน้ำพุร้อน การอาบน้ำแร่จากบ่อน้ำพุร้อน การแช่ตัวจากบ่อน้ำพุร้อน เป็นต้น

2.4 แหล่งท่องเที่ยวประเภทวัด เนื่องจากผู้สูงอายุส่วนใหญ่นิยมการทำบุญไหว้พระ จึงเสนอให้มีเส้นทางที่มีแหล่งท่องเที่ยวสำหรับการทำบุญไหว้พระ

จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากของภาคีที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวของจังหวัด กำแพงเพชร ในการศึกษาการพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวในจังหวัดกำแพงเพชรสำหรับผู้สูงอายุ รวมทั้ง ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในวัตถุประสงค์ที่ 1 และวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า เส้นทางท่องเที่ยวที่เหมาะสม กับผู้สูงอายุ เป็นแหล่งท่องเที่ยวประเภทโบราณสถาน/ประวัติศาสตร์ รวมถึงบ่อน้ำพุร้อนพระร่วง ซึ่งเป็น แหล่งท่องเที่ยวที่ส่งเสริมสุขภาพของผู้สูงอายุ และตลาดย้อนยุคนครชุมตามข้อคิดเห็นของภาคีที่เกี่ยวข้อง กับการท่องเที่ยวของจังหวัดกำแพงเพชร

เส้นทางท่องเที่ยวในจังหวัดกำแพงเพชรที่เหมาะสมกับนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ ผลการ ประเมินความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุที่มีต่อเส้นทางท่องเที่ยวในจังหวัดกำแพงเพชร ซึ่งผู้วิจัย ได้รวบรวมข้อมูลจากผู้สูงอายุในจังหวัดกำแพงเพชรที่ร่วมทดลองกิจกรรมการท่องเที่ยวในเส้นทาง การ

ท่องเที่ยว จำนวน 30 คน และนำมาวิเคราะห์ข้อมูลสถิติเชิงพรรณนาในรูปของค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน พบว่า

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล นักท่องเที่ยวผู้สูงอายุที่ร่วมทดลองกิจกรรมส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 96.67 เพศชาย คิดเป็นร้อยละ 3.33 มีอายุตั้งแต่ 65 – 69 ปี คิดเป็นร้อยละ 40.00 รองลงมา คือ อายุตั้งแต่ 70 – 74 ปี คิดเป็นร้อยละ 23.33 ส่วนใหญ่มีสถานภาพหม้าย คิดเป็นร้อยละ 40.00 รองลงมา คือ สถานภาพหย่าร้าง คิดเป็นร้อยละ 23.33 ส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 50.00 รองลงมา คือ ไม่ได้เรียน และปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 16.67 ไม่ได้ประกอบอาชีพ คิดเป็นร้อยละ 36.67 รองลงมาคือ รับราชการ (บำนาญ)/พนักงานรัฐวิสาหกิจ (เกษียณ) คิดเป็นร้อยละ 26.67 มีรายได้เฉลี่ยต่ำกว่า 10,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 60.00 และรายได้ 20,000 – 30,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 23.33 เส้นทางท่องเที่ยวนี้ทำให้รู้สึกอบอุ่นและมีความสุข คิดเป็นร้อยละ 63.33 รองลงมา คือ เป็นการท่องเที่ยวที่สร้างสรรค์ คิดเป็นร้อยละ 50.00 และการปรับปรุงเส้นทางท่องเที่ยวส่วนใหญ่ปรับปรุงด้านความน่าสนใจของแหล่งท่องเที่ยว คิดเป็นร้อยละ 50.00 รองลงมาคือ สิ่งอำนวยความสะดวกของแหล่งท่องเที่ยว คิดเป็นร้อยละ 43.33 คิดว่าจะกลับมาท่องเที่ยวเส้นทางนี้อีกแน่นอน คิดเป็นร้อยละ 100.00 และแหล่งท่องเที่ยวที่ผู้สูงอายุชอบมากที่สุด คือ พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ กำแพงเพชร คิดเป็นร้อยละ 93.33 รองลงมา คือ พิพิธภัณฑ์เฉลิมพระเกียรติ คิดเป็นร้อยละ 73.33

ส่วนที่ 2 ความพึงพอใจที่มีต่อเส้นทางท่องเที่ยว จังหวัดกำแพงเพชร

ผลการสำรวจกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุที่ร่วมทดลองกิจกรรม และประเมินความพึงพอใจที่มีต่อเส้นทางท่องเที่ยวจังหวัดกำแพงเพชร

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุที่มีต่อเส้นทางท่องเที่ยวจังหวัดกำแพงเพชร ในภาพรวมทั้ง 4 ด้าน

ประเด็น	\bar{X}	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
1. ด้านเส้นทางท่องเที่ยว	4.19	0.49	มาก
2. ด้านสถานที่ท่องเที่ยว	4.23	0.52	มาก
3. ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก	4.15	0.55	มาก
4. ด้านความปลอดภัย	4.15	0.55	มาก
รวม	4.18	0.47	มาก

จากตารางที่ 3 พบว่า ระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุที่มีต่อเส้นทางท่องเที่ยวในจังหวัดกำแพงเพชร ในภาพรวมทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับมาก (\bar{X} = 4.18) เมื่อพิจารณาเป็น รายด้าน พบว่าด้านสถานที่ท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยสูงสุด (\bar{X} = 4.23) รองลงมา คือ ด้านเส้นทางท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยที่ (\bar{X} = 4.19) และค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ได้แก่ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก และด้านความปลอดภัย มีค่าเฉลี่ยที่ (\bar{X} = 4.15)

ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะของนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุที่เสนอข้อคิดเห็นเกี่ยวกับเส้นทาง ท่องเที่ยวจังหวัดกำแพงเพชรที่เหมาะสมนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ ดังนี้

การประเมิน จำนวน 11 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 73.33 เมื่อพิจารณาตามประเภทของแหล่งท่องเที่ยว พบว่า แหล่งท่องเที่ยวที่ผ่านเกณฑ์การประเมินมากที่สุด คือ แหล่งท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติ จำนวน 5 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 83.33 ประกอบด้วย อุทยานแห่งชาติคลองวังเจ้า อุทยานแห่งชาติแม่วงก์ อุทยานแห่งชาติคลองลาน เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาสนามเพรียง และบ่อน้ำพุร้อนพระร่วง รองลงมา ได้แก่ แหล่งท่องเที่ยวประเภทโบราณสถาน/ประวัติศาสตร์ จำนวน 5 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 71.43 ประกอบด้วย พิพิธภัณฑสถานกำแพงเพชรเฉลิมพระเกียรติ (เรือนไทย) วัดพระบรมธาตุนครชุม อุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร ศาลหลักเมือง และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ กำแพงเพชร และแหล่งท่องเที่ยวที่ผ่านเกณฑ์น้อยที่สุด คือ แหล่งท่องเที่ยวประเภทวิถีชุมชน/ประเพณี/วัฒนธรรม จำนวน 1 แห่ง คิดเป็น ร้อยละ 50.00 ได้แก่ ตลาดย้อนยุคนครชุม

2. จากผลการศึกษาพฤติกรรมด้านการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุในจังหวัดกำแพงเพชร โดยกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุที่ตอบแบบสอบถามจำนวน 400 คน ซึ่งแบ่งออกเป็น การศึกษาปัจจัยด้านจิตวิทยาที่มีต่อพฤติกรรมด้านการท่องเที่ยวของผู้สูงอายุในจังหวัดกำแพงเพชรในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.76$) ปัจจัยด้านสังคมและวัฒนธรรมที่มีต่อพฤติกรรมด้าน การท่องเที่ยวของผู้สูงอายุในจังหวัดกำแพงเพชร ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.92$) พฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ พบว่า พฤติกรรมการท่องเที่ยวของผู้สูงอายุ ส่วนใหญ่ มีวัตถุประสงค์เพื่อการพักผ่อน คิดเป็นร้อยละ 22.00 ลักษณะการท่องเที่ยวนิยมท่องเที่ยวเป็นแบกกลุ่มหรือหมู่คณะ คิดเป็นร้อยละ 71.50 ซึ่งลักษณะการจัดการเดินทางส่วนใหญ่จัดด้วยตนเอง คิดเป็นร้อยละ 46.00 และมีผู้ร่วมเดินทางเป็นครอบครัว/ญาติ คิดเป็นร้อยละ 45.25 บุคคลที่ตัดสินใจการเดินทาง ส่วนใหญ่เป็นครอบครัว/ญาติ คิดเป็นร้อยละ 37.00 โดยสถานที่ท่องเที่ยวที่นิยมคือ แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม คิดเป็นร้อยละ 36.75 ค่าใช้จ่ายเพื่อการท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นค่าอาหาร คิดเป็นร้อยละ 41.00 ซึ่งส่วนใหญ่เดินทางเพื่อการท่องเที่ยว จำนวน 1 ครั้งต่อปี คิดเป็นร้อยละ 30.00 โดยเป็นการท่องเที่ยวภายในประเทศมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 91.25 และนิยมเดินทางท่องเที่ยวในวันหยุดนักขัตฤกษ์ คิดเป็นร้อยละ 51.50 มีระยะเวลาในการท่องเที่ยว 1 – 2 วันต่อครั้ง คิดเป็นร้อยละ 47.25

3. จากผลการศึกษาเส้นทางการท่องเที่ยวที่เหมาะสมกับนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุในจังหวัดกำแพงเพชร ซึ่งได้จากการร่วมกันสนทนากลุ่ม โดยกลุ่มภาคีที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวของจังหวัดกำแพงเพชร ได้แก่ 1) หน่วยงานภาครัฐ ประกอบด้วย สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดกำแพงเพชร องค์การบริหารส่วนจังหวัดกำแพงเพชร สำนักงานเทศบาลเมืองกำแพงเพชร 2) สื่อมวลชนในจังหวัดกำแพงเพชร 3) ตัวแทนผู้สูงอายุ สรุปผลได้ว่า

3.1 ภาคีทั้งหน่วยงานภาครัฐและสื่อมวลชน ได้นำเสนอสถานที่ท่องเที่ยวที่เหมาะสมกับนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ ได้แก่ บ่อน้ำพุร้อนพระร่วง เนื่องจากมีความพร้อมในการรองรับนักท่องเที่ยวกลุ่มนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ นอกจากการเดินทางสะดวก มีป้ายบอก มีห้องน้ำเพียงพอแล้วยังเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่ช่วยบำบัดรักษาฟื้นฟูสุขภาพ เช่น การนั่งสมาธิ การฝึกโยคะ การฝึกไทเก๊ก การอาบน้ำแร่ การนวดแผนโบราณ การรับประทานสมุนไพร การรับประทานอาหารเพื่อสุขภาพและการพักผ่อนในที่ที่มีอากาศบริสุทธิ์ใกล้ธรรมชาติซึ่งเหมาะอย่างมากสำหรับผู้สูงอายุและได้ให้เห็นเพิ่มเติมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม คือ อุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร ว่าน่าจะเป็นอีกทางเลือกให้กับผู้สูงอายุ เนื่องจากแหล่งท่องเที่ยวอยู่ไม่ไกลจากตัวเมือง และมีศูนย์บริการข้อมูลเจ้าหน้าที่ นอกจากนี้ ยังมีการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเพื่อส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยว เช่น การปฏิบัติ

ธรรมในวันพระ ณ ศาลาบริเวณหน้าวัดพระสี่อิริยาบถ และได้นำเสนอว่า เห็นด้วยกับการพัฒนาเส้นทางแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดกำแพงเพชรสำหรับผู้สูงอายุที่มีความสำคัญ เพราะวัยของประชากรกำลังเข้าสู่วัยสูงอายุอย่างต่อเนื่อง โดยกลุ่มของนักท่องเที่ยวจะเกิดการเปลี่ยนแปลงไปตามสภาพสังคม

3.2 ตัวแทนนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุได้นำเสนอแหล่งท่องเที่ยวที่มีกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวในหลายรูปแบบและเหมาะสมกับนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ ได้แก่

3.2.1 ตลาดย้อนยุคนครชุม มีกิจกรรมนันทนาการสำหรับผู้สูงอายุ อาทิ ไร่จ๋ายย้อนยุค ชมตลาดย้อนยุค เลือกชิมอาหารโบราณ

3.2.2 พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ กำแพงเพชร เนื่องจากมีห้องนิทรรศการจัดแสดงประวัติศาสตร์ความเป็นมาของจังหวัดตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน และเป็นอาคารจัดแสดงในร่ม อากาศไม่ร้อน การเดินทางสะดวก

3.2.3 บ่อน้ำพุร้อนพระร่วง มีกิจกรรมให้บริการการท่องเที่ยวเพื่อสุขภาพ ได้แก่การแช่เท้าในบ่อน้ำพุร้อน การอาบน้ำแร่จากบ่อน้ำพุร้อน การแช่ตัวจากบ่อน้ำพุร้อน เป็นต้น

3.2.4 แหล่งท่องเที่ยวประเภทวัด เนื่องจากผู้สูงอายุส่วนใหญ่นิยมการทำบุญไหว้พระ จึงเสนอให้มีเส้นทางที่มีแหล่งท่องเที่ยวสำหรับการทำบุญไหว้พระ

4. จากผลการประเมินเส้นทางท่องเที่ยวในจังหวัดกำแพงเพชรที่เหมาะสมกับนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุซึ่งได้ประเมินความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุที่มีต่อเส้นทางท่องเที่ยวในจังหวัดกำแพงเพชร ที่ร่วมทดลองกิจกรรมการท่องเที่ยวในเส้นทางท่องเที่ยว จำนวน 30 คน พบว่า ความพึงพอใจของผู้สูงอายุที่มีต่อเส้นทางท่องเที่ยวจังหวัดกำแพงเพชร ในภาพรวมทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.18$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านสถานที่ท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.23$) รองลงมาคือ ด้านเส้นทางท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยที่ ($\bar{X} = 4.19$) และค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ได้แก่ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก และด้านความปลอดภัย มีค่าเฉลี่ยที่ ($\bar{X} = 4.15$)

อภิปรายผล

1. จากผลการประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดกำแพงเพชร ที่ผ่านเกณฑ์การประเมินทั้ง 4 องค์ประกอบ อันได้แก่ การเดินทางเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว สิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว คุณค่าของแหล่งท่องเที่ยว และสิ่งบริการรองรับการท่องเที่ยวในบริเวณใกล้เคียงพบว่า แหล่งท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติและแหล่งท่องเที่ยวประเภทโบราณสถาน/ประวัติศาสตร์ผ่านเกณฑ์ประเมินมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ กรวรรณ สังขกร และคณะ (2555) ที่ได้ศึกษาเรื่อง “การประเมินศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวแบบ Slow Tourism ในภาคเหนือตอนบนที่เหมาะสมกับนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ” โดยพบว่า แหล่งท่องเที่ยวในภาคเหนือตอนบนส่วนมากเป็นประเภทศาสนสถาน (วัด) ประวัติศาสตร์ (พิพิธภัณฑ์ เมืองโบราณ) ตั้งอยู่ในตัวเมืองเหมาะสำหรับการจัดการท่องเที่ยวแบบ Slow Tourism สำหรับนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุเนื่องจากการเข้าถึงสะดวก มีสิ่งบริการต่าง ๆ ให้เลือกใช้ ทั้งที่พักแรม ร้านอาหาร ร้านขายของที่ระลึก มีสถานที่น่าสนใจอื่น ๆ ให้เที่ยวชม และมีสถานพยาบาลในกรณีที่เกิดเหตุฉุกเฉิน

2. จากผลการศึกษาพฤติกรรมการท่องเที่ยวของผู้สูงอายุ ส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์เพื่อ การพักผ่อน โดยมีลักษณะการท่องเที่ยวนิยมท่องเที่ยวเป็นแบบกลุ่มหรือหมู่คณะ ซึ่งลักษณะการจัดการเดินทางส่วนใหญ่จัดด้วยตนเอง และมีผู้ร่วมเดินทางเป็นครอบครัว/ญาติ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ พงศ์เสวก เอนกจางค์พร (2559) ที่ได้ศึกษาเรื่อง “รูปแบบพฤติกรรมการท่องเที่ยวของประชากร

รุ่นเบบี้บูมในกรุงเทพมหานคร”พบว่า ประชากรรุ่นเบบี้บูมในกรุงเทพมหานคร นิยมท่องเที่ยวเพื่อการพักผ่อน และท่องเที่ยวในสถานที่ท่องเที่ยวตามธรรมชาติเดินทางท่องเที่ยวแบบกลุ่มหรือหมู่คณะมีการจัดการเดินทางด้วยตนเอง มีครอบครัวหรือญาติเป็นผู้ร่วมเดินทางและตัดสินใจในการเดินทาง เดินทางท่องเที่ยว 2 - 3 ครั้งต่อปี และเป็นการท่องเที่ยวภายในประเทศ โดยท่องเที่ยวในวันเสาร์ - วันอาทิตย์ และใช้เวลาท่องเที่ยว 1 - 2 วัน

3. จากผลการศึกษาเส้นทางท่องเที่ยวที่เหมาะสมกับนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุในจังหวัดกำแพงเพชร พบว่า เส้นทางท่องเที่ยวที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุ เป็นแหล่งท่องเที่ยวประเภทโบราณสถาน/ประวัติศาสตร์ และวิถีชุมชน/ประเพณี/วัฒนธรรม เนื่องจากเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ส่งเสริมสุขภาพของผู้สูงอายุ นอกจากนี้ยังมีความสะดวกที่จะสามารถเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวได้อีกด้วยเช่น พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติกำแพงเพชร พิพิธภัณฑ์เฉลิมพระเกียรติ อุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร โดยสถานที่ดังกล่าวนอกจากจะสะดวกในเชิงพื้นที่แล้ว ยังสามารถเป็นแหล่งข้อมูลในการเรียนรู้ด้านประวัติศาสตร์ให้แก่ผู้สูงอายุ ซึ่งมีความสอดคล้องกับผลการศึกษาของ เกศรา สุขเพชร และวาริษฐ์ มัชยมบุรุษ (2554) ที่ได้ศึกษาเรื่อง “การพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้อย่างมีส่วนร่วมสำหรับนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ กรณีศึกษา พื้นที่การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแม่เมาะและชุมชนรอบจังหวัดลำปาง”โดยผลการศึกษา พบว่า สถานที่ท่องเที่ยวที่เหมาะสมสำหรับนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ ควรมีแหล่งเรียนรู้ที่ทำให้นักท่องเที่ยวผู้สูงอายุนิยมมาศึกษาหาความรู้พร้อมกับการพักผ่อน พร้อมทั้งการให้ข้อมูลที่มีความหลากหลายมากกว่า และมีข้อมูลเชิงลึก

4. จากผลการประเมินความพึงพอใจของผู้สูงอายุต่อเส้นทางท่องเที่ยวในจังหวัดกำแพงเพชรที่เหมาะสมกับนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ ในภาพรวมทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านสถานที่ท่องเที่ยว เส้นทางท่องเที่ยว ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก และด้านความปลอดภัย ซึ่งพบว่า ด้านสถานที่ท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ด้านเส้นทางท่องเที่ยว โดยเส้นทางทดลองที่จัดขึ้นได้วิเคราะห์จากการประเมินศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวและการนำเสนอจากการอภิปรายกลุ่มที่คำนึงถึงความสนใจและการมีส่วนร่วมในกิจกรรมตามแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ของนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุเป็นหลัก ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ดวงดาว โยชิตะ และคณะ (2561) ที่ได้ศึกษาเรื่องความคาดหวังและความพึงพอใจในการเดินทางท่องเที่ยวประเทศไทยของนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่น โดยพบว่า นักท่องเที่ยวผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่นมีความคาดหวังในการเดินทางท่องเที่ยวประเทศไทยในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า นักท่องเที่ยวผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่นมีความคาดหวังในด้านราคามากที่สุด รองลงมาคือ ด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ ด้านสินค้าและบริการ ด้านกระบวนการ ด้านการส่งเสริมการตลาด ด้านพนักงาน และน้อยที่สุด คือ ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ตามลำดับ ส่วนด้านความพึงพอใจ พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า นักท่องเที่ยวผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่นมีความพึงพอใจในด้านราคามากที่สุด รองลงมาคือ ด้านสินค้าและบริการ ด้านพนักงาน ด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ด้านกระบวนการ และน้อยที่สุด คือ ด้านการส่งเสริมการตลาด ตามลำดับ การตลาดท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่นมีความคาดหวังมีความสัมพันธ์เชิงบวก กับความพึงพอใจในการเดินทางมาท่องเที่ยวประเทศไทย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

จากผลการวิจัยเรื่อง การพัฒนาเส้นทางการท่องเที่ยวจังหวัดกำแพงเพชร สำหรับนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ มีความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ โดยแยกเป็นดังนี้

1.1 ข้อเสนอแนะสำหรับหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับด้านการท่องเที่ยว

1.1.1 ควรมีการจัดเตรียมความด้านโครงสร้างทางกายภาพสำหรับผู้สูงอายุ เช่น ทางลาดสำหรับรถเข็น ห้องน้ำแบบชักโครกที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุพร้อมมีราวจับในการพยุงตัว รถรางสำหรับการขนส่งผู้สูงอายุที่เป็นจุดเชื่อมต่อของแหล่งท่องเที่ยวที่ใกล้กัน เนื่องจากส่วนใหญ่ผู้สูงอายุที่มีปัญหาเรื่องสุขภาพโดยเฉพาะหัวเข่าจะไม่สามารถเดินจากจุดที่หนึ่งเพื่อไปต่อในจุดถัดไปในระยะไกล ๆ ได้

1.1.2 ข้อความตามป้ายบอกทางสถานที่ หรือตามแผ่นพับควรมีขนาดตัวหนังสือที่ไม่เล็กจนเกินไป

1.2 ข้อเสนอแนะการจัดการบริการท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ

1.2.1 เส้นทางท่องเที่ยวภายในหนึ่งวันสำหรับผู้สูงอายุ ไม่ควรมีมากเกินไป เนื่องจากจะทำให้ผู้สูงอายุเกิดอาการอ่อนเพลียทั้งจากการเดินทางและการรับฟังข้อมูลต่าง ๆ จากมัคคุเทศก์ ซึ่งในแต่ละแหล่งท่องเที่ยวควรให้เวลากับผู้สูงอายุในการทำกิจกรรมมากขึ้น อาทิเช่น การถ่ายรูป การเข้าห้องน้ำ เป็นต้น โดยบางแหล่งท่องเที่ยวเช่น บ่อน้ำพุร้อนพระร่วง หากมีบริการนวดเพื่อผ่อนคลายจะทำให้ผู้สูงอายุสามารถใช้เวลาที่แหล่งท่องเที่ยวได้นานมากขึ้นและช่วยทำให้ผู้สูงอายุผ่อนคลายจาก การเมื่อยล้าได้

1.2.2 พาหนะที่ใช้ในการนำเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุ ควรเป็นรถที่สะดวกในการก้าวขึ้น-ลง โดยไม่สูงชันจนเกินไป และมีขนาดประตูที่กว้างพร้อมกับราวจับ โดยหากเป็นรถประจำทาง หรือรถทัวร์อาจจะไม่เหมาะสำหรับผู้สูงอายุในการขึ้น-ลงเพื่อเยี่ยมชมในแต่ละแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งอาจทำให้เกิดการปวดเมื่อยตามข้อเข่าได้

1.2.3 การจัดเวลาแต่ละแหล่งการท่องเที่ยวควรให้เหมาะสมกับผู้สูงอายุ และควรจัดเป็นการเยี่ยมชมตามนิทรรศการบ้าง เนื่องจากเป็นแหล่งความรู้ที่ผู้สูงอายุให้ความสนใจ

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

เพื่อให้ผลศึกษาครั้งนี้สามารถนำไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ได้อย่างกว้างขวางมากขึ้น ผู้วิจัยจึงขอเสนอข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป ดังนี้

2.1 การใช้กลุ่มทดลองเพื่อประเมินเส้นทาง ควรมีการจัดสัดส่วนของเพศให้มีความเหมาะสม ซึ่งอาจทำให้ผู้วิจัยสามารถนำมาเปรียบเทียบผลการศึกษาในด้านความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุได้

2.2 ควรทำการศึกษาในด้านการปรับปรุงศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวที่เหมาะสมสำหรับรองรับนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ ซึ่งจะได้มีความต่อเนื่องในการเพิ่มคุณค่าที่นำมาพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดกำแพงเพชรให้สอดคล้องกับกลุ่มนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุที่กำลังมีการขยายการเติบโตทางการตลาดเพิ่มสูงขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กรวรรณ สังขกร และคณะ. (2555). *การประเมินศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวแบบ Slow Tourism ในภาคเหนือตอนบนที่เหมาะสมกับนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ*. สถาบันวิจัยสังคม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2554). *ยุทธศาสตร์กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา พ.ศ. 2555 – 2559*. กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา.
- กลุ่มสถิติประชากร. (2560). *รายงานการสำรวจประชากรสูงอายุในประเทศไทย พ.ศ. 2560*. สำนักงานสถิติแห่งชาติ.
- เกศรา สุขเพชร และวาริษฐ์ มัชฌิมบุรุษ. (2554). *การพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้อย่างมีส่วนร่วม สำหรับนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ กรณีศึกษา พื้นที่การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแม่เมาะและชุมชนรอบจังหวัดลำปาง*. มหาวิทยาลัยพะเยา.
- จักรกฤษณ์ แส่นพรหม. (2556). *ความจำเป็นในการติดตั้งสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุและผู้สูงอายุในพื้นที่ กรณีศึกษา สถานที่ท่องเที่ยวซึ่งเป็นพระธาตุบุปผารของพระธาตุพนม จังหวัดนครพนม*. [โครงการปริญญาวิศวกรรมศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี.
- ดวงดาว โยชิตะ, ขวสิทธิ์ ณ ถลาง, สิทธินันท์ พรหมสุวรรณ และสหพันธ์ ตั้งเบญจสิริกุล. (2561). *ความคาดหวังและความพึงพอใจในการเดินทางท่องเที่ยวประเทศไทยของนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่น*. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยธนบุรี*, 12(ฉบับพิเศษ), 127-137.
- นิตา ชัชกุล. (2557). *อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว (พิมพ์ครั้งที่ 6)*. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย. (2559). *สถานการณ์ผู้สูงอายุไทย พ.ศ. 2558*. อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน).
- บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. (2549). *ธุรกิจนำเที่ยว*. เพรส แอนด์ ดีไซน์.
- พงศ์เสวก เอนกจางค์พร. (2559). *รูปแบบพฤติกรรมนักท่องเที่ยวของประชากรรุ่นเบบี้บูมในกรุงเทพมหานคร*. [วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์] มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- รชพร จันทร์สว่าง. (2546). *การจัดการการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน*. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สิน พันธุ์พินิจ. (2547). *เทคนิคการวิจัยทางสังคมศาสตร์*. วิทย์พัฒน์.
- สุวัฒน์ จุฑาภรณ์ และ จริญญา เจริญสุกใส. (2544). *แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยว*. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- อุทัย สุตสุข และคณะ. (2552). *รายงานการวิจัยโครงการศึกษาสถานการณ์ความสามารถในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวันความต้องการและคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ*. สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.